

EVDE BAKIM HİZMETLERİNİN TANIMI VE TARİHİ GELİŞİMİ

- Evde bakım hizmeti nedir?
- Evde bakım hizmeti sunumunun amaçları nelerdir?
- Evde bakım hizmeti sunumundan kimler yararlanabilir?
- Evde bakım hizmetinin kapsamı nedir?
- Evde bakım hizmetinin yararları nelerdir?

Evde Bakım Hizmetleri

- Bireyin sağlığını korumak, yükseltmek, yeniden sağlığına kavuşturmak amacıyla sağlık ve sosyal hizmetlerin profesyonel düzeyde veya aile bireyleri tarafından, bireyin kendi evinde ya da yaşadığı ortamda sunulmasıdır.
- Bireyin sağlığını korumak, yükseltmek, rehabilitasyon amacıyla sağlık ve sosyal bakım hizmetlerinin profesyonel düzeyde veya aile bireyleri tarafından kişinin kendi evinde ya da yaşadığı ortamda sunulmasıdır.

“Evde Bakım Hizmetlerinin Sunumu Yönetmeliği”

- Evde bakım hizmeti, hekimlerin önerileri doğrultusunda hasta kişilere, aileleri ile yaşadıkları ortamda, sağlık ekibi tarafından rehabilitasyon, fizyoterapi, psikolojik tedavi de dahil tıbbi ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde sağlık ve bakım ile takip hizmetlerinin sunulması

Evde Bakım Bir ‘Bakım Modeli’dir.

- Engelli, yaşlı, kronik hastalığı olan veya iyileşme dönemindeki bireyleri
  - buldukları ortamda destekleyerek,
  - sosyal yaşama ayak uydurabilmelerini sağlamak,
  - yaşamlarını mutlu ve huzurlu bir biçimde sürdürerek toplumsal entegrasyonlarını gerçekleştirmek,
  - bakıma gereksinim duyan bireyin aile üyelerinin yükünü hafifletmek için,
  - birey ve aileye sunulan psiko-sosyal, fizyolojik ve tıbbi destek hizmetleri ile sosyal hizmetleri içeren bir bakım modelidir.

Evde Bakımda Yapılanma

- Ekip çalışmasını gerektiren, multidisipliner ve multisektörel bir hizmet modeli.
  - sağlık bakımı/sunumu hizmetleri
  - ev yönetimi hizmetleri,
  - Bireysel bakım,
  - hasta eğitimi,
  - finansal danışmanlık vb. uygulamalar
  - Bireye kendi evinde sunulan sağlık ve sosyal destek hizmetidir.

Evde Bakım Hizmeti Sunumunun Amacı

- Sağlığın olabildiğince tekrar kazanılması, geliştirilmesi, sürdürülmesi, Olası komplikasyonların en aza indirilmesi, Her bireyin sonu olan rahat bir ölümü sağlamak.
- Birincil düzeyde bireyin bağımsızlık düzeyi artırılarak, sağlıklı yaşam biçimi kazanmasını sağlama; İkincil düzeyde düzenli izlem ve kontrollerle hastalık ve yetersizliklerin tanınmasını sağlama; Üçüncül düzeyde hastalıkların komplikasyonu, tedavilerin yan etkilerini önleyerek, palyatif bakım sağlamanın yanı sıra bireyin fiziksel, psikososyal, fonksiyonel, bilişsel sorunları doğrultusunda bakım gereksinimini karşılamakta, taburculuktan sonra değerlendirme ve izlemlerle evde rehabilitasyon ya da evde hastane hizmetlerini sağlayabilmektir.

Evde Bakımın Kapsamı

- Değerlendirme, izleme ve yeniden değerlendirme,
- Sağlığın geliştirilmesi ve korunması, ikincil hastalıkların ve özürllülüğün önlenmesi,
- Kişisel bakımın sağlanması (örneğin beslenme, banyo yapma, giyinme), karşılıklı yardımlaşma, kendini savunabilme,
- Tıbbi bakım ve hemşirelik bakımı,
- Ev işleri hizmeti (temizlik, çamaşır yıkama, alışveriş),
- Özürllü bireyin gereksinimlerini karşılamak üzere ev ortamında düzenlemeler yapılması,
- Sevk işlemi ve kamu olanaklarına ulaşma imkânının sağlanması,
- Evde rehabilitasyon hizmeti,
- Temel ve özel gereksinimlerin karşılanması, destekleyici aletler, ekipman ve ilaçların sağlanması,

- Özelleşmiş destek hizmetleri (inkontinans durumu, demans ve diğer mental sorunlar),
- Bakım gereksinimi olan kişinin dönem kurumsal bakım alması ile yakınlarının dinlendirilmesine yönelik hizmetler, bakım öncesinde, sırasında ve sonrasında bakım verenlere destek sağlanması,
- Palyatif bakım (ağrının ve diğer belirtilerinin giderilmesi gibi),
- Danışmanlık ve duygusal destek verilmesi,
- Sosyal etkileşimlerin artırılması ve informal ilişkilerin geliştirilmesi,
- Üretim ve rekreasyon çalışmaları,
- Fiziksel aktivite olanaklarının sağlanması,
- Toplumun bakım üstlenme konusunda hazırlanması ve harekete geçirilmesi,

Evde Bakım Hizmetlerinin Yararları

- Her insan kendi evinde olmayı tercih eder. Aile bütünlüğünü korur.
- Evde bakım ile hasta, kendi evinin rahatlığını, özgürlüğünü ve güvenini hisseder. Bireyin bağımsız ve özgür olmasını sağlar.
- Direnci zayıflamış hastaları hastane enfeksiyonlarından korur.
- Tedaviyi konforlu şekilde sokar. Kişiye özel hizmet sağlar.
- Hekim, hemşire, hasta ve yakınlarının işbirliği daha iyi sağlandığından tedavi başarısı artar. İyileşmeyi hızlandırır.
- Hastalarda anksiyete, depresyon ve performans azalması gibi durumlar daha az görülmektedir.
- Multidisipliner evde bakım programları, hastaneye yatışlarını azaltmaktadır.
- Aile bireylerinin eğitimini sağlar.
- Yaşam kalitesi ve memnuniyet artar.

Evde Bakım İle;

- Kronik hastalıklara bağlı komplikasyonların azalması
- İş gücü kaybının önlenmesi
- Hastanede yatma süresinin azalması

- Akut komplikasyonların azalması
- Akut komplikasyonların ev ortamında tedavi edilebilmesi
- Hastaların tedavi sürecinin hızlanması
- Ailenin işinden ve sosyal yaşamından kopmaması
- Hastaların sosyal yaşamından kopmaması
- Hastaların kendine bakım aktivitelerini üstlenmesi ve bağımsızlıklarını kazanmalarına destek olma sağlanabilir.

Evde Bakımın Tarihçesi

Dünya'da

- 18. yy.'da ev hemşireliği organizasyonu ile başlamış.
- 20. yy. başlarında ev hizmetleri organizasyonuna dönüşmüş.
- 20 yy.'da evde sağlık bakımı bir sigorta sistemi tarafından ödeme kapsamına girmiş
- II. Dünya Savaşı'nda ev ziyaretleri (önce doktorlar, sonra hemşireler tarafından)
- Avrupa'da yıllardır uygulanan bir toplum hizmeti.
- 17. yy.'da veba salgınları ile karantina ile başlayan uygulamaların evde sağlık hizmetlerinin temelini oluşturduğu düşünülmekte.
- 19. yy. sonlarından itibaren resmi boyut kazanmış.
- Florence Nightingale 1862 yılında Liverpool'da evde hasta bakımı gerçekleştiren okul açmış ve evde sağlık hizmeti verecek hemşireler yetiştirilmesini sağlamış.
- 1937'de Danimarka'da ev ziyareti programı modeli oluşturulmuş.
- 1980'lerden itibaren İngiltere, Hollanda, Belçika, İrlanda, İtalya, İspanya ve Yunanistan gibi ülkelerde evde bakım hizmetleri gelişme göstermiş.

Türkiye'de

- Tarihi kayıtlara göre 15 ve 16 yy.'da asklepion adı verilen tapınaklarda hamile ve ölümcül hastaların tedavi edilmesi ve göçebe toplulukların evlerinde hizmetlerin sunulması ile başlamış olabileceği düşünülüyor.
- Evde sağlık hizmetlerinin gelişimi Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ile başlamış.
- 1980 yılına kadar ebe, hemşire ve pratisyen hekimle evde bakım hizmeti sunulmuş
- 1980 sonrası uzman hekim ve hemşirelerce uygulama gerçekleşmiş.

- 1980 ve öncesinde koruyucu sağlık hizmetleri ön planda ve devlet tarafından karşılanan bir hizmet sunumu
- Günümüzde 2005 yılında yayımlanmış olan “Evde bakım hizmetlerinin sunumu hakkındaki yönetmelik” hükümlerine göre uygulanıyor.
- Tedavi edici, rehabilite edici sağlık hizmeti kapsama dahil edilmiştir.

Ülkemizde Evde Bakımla İlgili Yasal Düzenlemeler

- 10.03.2005 tarih ve 25751 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Evde Bakım Hizmetleri Sunumu Hakkında Yönetmelik
- 13.09.2005 sayılı Evde Bakım Hizmetleri Sunumu Hakkında Sağlık Bakanlığı Tebliđi,
- 30.07.2006 tarih ve 26244 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Bakıma Muhtaç Özürlülerin Tespiti ve Bakım Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik
- 06.11.2007 tarih ve 2669 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Evde Bakım Hizmetleri Sunumu Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik,
- 01.02.2010 tarih ve 3895 sayılı Sağlık Bakanlığınca Sunulan Evde Sağlık Hizmetlerinin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönerge,
- 04.04.2013 tarih ve 28254 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Evde Bakım Hizmetleri Türkiye’de Yaşlı Evde Bakım Hizmetleri Sunumu Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik